

Европейски парламент Parlamento Europeo Evropský parlament Europa-Parlamentet Europäisches Parlament Euroopa Parlament Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο European Parliament Parlement européen Parlaimint na hEorpa Europski parlament Parlamento europeo Eiropas Parlaments Europos Parlamentas Európai Parlament Parlament Ewropew Europees Parlement Parlement Europejski Parlamento Europeu Parlamentul European Európsky parlament Evropski parlament Euroopan parlamentti Europaparlamentet

STRATEGIA „OD POLA DO STOŁU”

Strategia „Od pola do stołu” jest częścią Europejskiego Zielonego Ładu, którego celem jest osiągnięcie przez UE neutralności klimatycznej do 2050 r. Strategia „Od pola do stołu” to ramy polityki określające cele i inicjatywy polityczne mające sprawić, że system żywnościowy Unii Europejskiej będzie bardziej zrównoważony i przyjazny dla środowiska. Strategia obejmuje zarówno inicjatywy regulacyjne, jak i pozaregulacyjne, a wspólna polityka rolna i polityka rybołówstwa są głównymi narzędziami wspierania sprawiedliwej transformacji.

PODSTAWA PRAWNA

Podstawę prawną wspólnej polityki rolnej określa [Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej](#) (art. 38–44) (3.2.1).

[Strategia „Od pola do stołu”](#) stanowi ramy polityki i strategię polityczną i została przedstawiona przez Komisję Europejską 20 maja 2020 r.

Strategia „Od pola do stołu” jest częścią Europejskiego Zielonego Ładu. Komisja Europejska opublikowała [komunikat w sprawie Europejskiego Zielonego Ładu](#) 11 grudnia 2019 r.

WPROWADZENIE

Mimo kryzysu związanego z COVID-19, nadal konieczne jest pilne łagodzenie zmiany klimatu i zrównoważony wzrost gospodarczy.

11 grudnia 2019 r. Komisja Europejska opublikowała komunikat w sprawie Europejskiego Zielonego Ładu, co zapoczątkowało debatę na temat tego, jak uczynić z Europy pierwszy na świecie kontynent neutralny dla klimatu do 2050 r. Europejski Zielony Ład wykracza daleko poza politykę klimatyczną. Uwzględniono w nim nowy model zrównoważonego wzrostu gospodarczego dla UE, podkreślając, że obniżenie emisyjności, zrównoważony rozwój, ochrona zasobów naturalnych, zdrowie publiczne i konkurencyjność gospodarcza muszą iść w parze.

Te nowe przewodnie ramy UE potwierdzają potrzebę przyjęcia spójnego i kompleksowego podejścia międzysektorowego oraz świadczą o wadze wymiaru terytorialnego, który ma zasadnicze znaczenie dla zasobów rolnych i różnorodności biologicznej.

Kierunki działań w ramach Europejskiego Zielonego Ładu są ze sobą ściśle powiązane i uzupełniają się wzajemnie w dążeniu do przekształcenia UE w zasobooszczędną, przyjazną dla klimatu i konkurencyjną gospodarkę. Wiele inicjatyw politycznych

wchodzących w skład tego pakietu ma bezpośredni lub pośredni wpływ na rolnictwo i sektor rolno-spożywczy.

Jako integralny element Europejskiego Zielonego Ładu, strategia „Od pola do stołu” ma przyspieszyć tworzenie sprawiedliwszego, zdrowszego i bardziej zrównoważonego systemu żywnościowego w UE.

Prezentując ją, Komisja Europejska po raz pierwszy przedstawiła kompleksowe podejście obejmujące każdy etap łańcucha dostaw żywności, od produkcji po konsumpcję, oraz wspierające rolników w przystosowaniu się.

CELE I RODZAJE INTERWENCJI

Strategia „Od pola do stołu” tworzy ramy polityki oparte na jednym celu horyzontalnym i czterech celach szczegółowych obejmujących wszystkie poziomy łańcucha dostaw żywności:

- zrównoważona produkcja żywności;
- zrównoważone przetwórstwo i dystrybucja żywności;
- zrównoważona konsumpcja żywności;
- zapobieganie stratom żywności i marnotrawieniu żywności.

Osiągnięciu tych celów służy szereg celów pośrednich wskazujących, co Komisja Europejska ma nadzieję osiągnąć i do kiedy. Komunikat w sprawie strategii „Od pola do stołu” – zatytułowany „Strategia „od pola do stołu” na rzecz sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego dla środowiska systemu żywnościowego” – zawiera projekt planu działania, który określa szereg nowych działań strategicznych mających zmienić lub wzmocnić obowiązujące przepisy UE dotyczące żywności i rolnictwa. Wykazowi wniosków ustawodawczych i inicjatyw pozaregulacyjnych towarzyszy orientacyjny harmonogram określający działania planowane na lata 2020–2024.

W komunikacie w sprawie strategii „Od pola do stołu” uznano, że UE nie może sama osiągnąć ogólnego celu, jakim jest zapewnienie zrównoważonych systemów żywnościowych. UE będzie zatem współpracować z państwami spoza UE i międzynarodowymi zainteresowanymi stronami, aby wspierać ogólnościatowe dążenie do osiągnięcia zrównoważonych systemów żywnościowych.

KLUCZOWE OBSZARY STRATEGII „OD POLA DO STOŁU”

A. Cel horyzontalny: ramy legislacyjne poprawiające zrównoważone systemy żywnościowe i zapewniające bezpieczeństwo żywnościowe.

Cel ten obejmuje dwa działania strategiczne:

- **przedstawienie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej ram zrównoważonego systemu żywnościowego** przed końcem 2023 r. We wniosku znajdą się wspólne definicje, ogólne zasady i wymogi dotyczące zrównoważonych systemów żywnościowych i żywności, aby zagwarantować spójność polityki unijnej i krajowej;
- **przedstawienie w 2021 r. planu awaryjnego zapewnienia zaopatrzenia w żywność i bezpieczeństwa żywnościowego**, który ma być uruchamiany w

odpowiedzi na wszelkiego rodzaju kryzysy (np. kryzys wynikający z warunków gospodarczych lub klimatycznych, klęski żywiołowe lub szkodniki). Ponadto można by ustanowić **unijne obserwatorium bezpieczeństwa żywnościowego** w celu monitorowania i składania sprawozdań na temat zdolności UE do zagwarantowania dostępności dostaw. Jego działania mogłyby obejmować produkcję żywności i infrastrukturę krytyczną oraz zapewnienie przejrzystości i koordynacji w czasach kryzysu bezpieczeństwa żywnościowego.

B. Cel dotyczący produkcji żywności: zapewnienie zrównoważonej produkcji żywności

W tym obszarze określono dziesięć działań strategicznych. Ich celem jest stymulowanie bardziej zasobooszczędnej, sprawiedliwej i sprzyjającej włączeniu społecznemu produkcji rolnej.

- cele ilościowe bezpośrednio dotyczące praktyk rolniczych:
  - zwiększenie odsetka gruntów uprawianych w sposób ekologiczny do 25 % gruntów rolnych w UE do 2030 r.;
  - ograniczenie utraty składników pokarmowych o co najmniej 50 % bez pogorszenia żyzności gleby;
  - ograniczenie stosowania nawozów o co najmniej 20 % do 2030 r.;
  - zmniejszenie ogólnego stosowania i ryzyka dotyczącego pestycydów chemicznych o 50 %, a stosowania bardziej niebezpiecznych pestycydów o 50 % do 2030 r.;
  - zmniejszenie sprzedaży środków przeciwdrobnoustrojowych przeznaczonych dla zwierząt utrzymywanych w warunkach fermowych o 50 % do 2030 r.

Hodowla zwierząt gospodarskich jest jednym z sektorów najbardziej uwzględnionych w strategii „Od pola do stołu”, która określa środki wpływające na ten sektor na różnych poziomach (środowisko, zdrowie publiczne i dobrostan zwierząt). Do głównych inicjatyw należą:

- ocena i przegląd obowiązującego prawodawstwa w zakresie dobrostanu zwierząt, w tym w odniesieniu do transportu zwierząt i uboju zwierząt;
- wniosek dotyczący zmiany rozporządzenia w sprawie dodatków paszowych w celu zmniejszenia wpływu chowu zwierząt gospodarskich na środowisko (w szczególności emisji metanu i podtlenku azotu);
- szczegółowe działania ukierunkowane na rolnictwo:
  - przyjęcie zaleceń dla każdego państwa członkowskiego dotyczących dziewięciu celów szczegółowych wspólnej polityki rolnej (WPR) przed formalnym przedłożeniem projektów planów strategicznych WPR. W komunikacie w sprawie strategii „Od pola do stołu” kilkakrotnie podkreślono konieczność wdrożenia działań związanych ze strategią „Od pola do stołu” w ramach przyszłych planów strategicznych WPR;

- wniosek dotyczący zmiany rozporządzenia w sprawie unijnej sieci danych rachunkowych gospodarstw rolnych w celu przekształcenia jej w sieć danych na temat zrównoważonego charakteru gospodarstw rolnych;
- wyjaśnienie zakresu reguł konkurencji określonych w Traktacie o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej w odniesieniu do zbiorowych inicjatyw promujących zrównoważoność w łańcuchu dostaw żywności;
- inicjatywy ustawodawcze mające na celu wzmocnienie pozycji rolników w łańcuchu dostaw i osiągnięcie sprawiedliwego udziału w wartości dodanej zrównoważonej produkcji poprzez zacieśnienie współpracy na podstawie rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rolnych (rozporządzenie o wspólnej organizacji rynków);
- unijna inicjatywa dotycząca uprawy sprzyjającej pochłanianiu dwutlenku węgla przez glebę w ramach Europejskiego Paktu na rzecz Klimatu, mająca na celu propagowanie nowych ekologicznych przedsięwzięć. Inicjatywa ta powinna przewidywać opracowanie unijnego podręcznika dotyczącego uprawy sprzyjającej pochłanianiu dwutlenku węgla przez glebę służącego do ilościowego określania redukcji emisji i usuwania dwutlenku węgla w gospodarstwach rolnych i systemach leśnych.

C. Cel dotyczący przetwórstwa i dystrybucji żywności: stymulowanie zrównoważonych praktyk w zakresie przetwórstwa spożywczego, sprzedaży hurtowej i detalicznej, hotelarstwa i gastronomii

Cel ten jest ukierunkowany na podmioty zajmujące się przetwórstwem spożywczym, podmioty świadczące usługi gastronomiczne i sprzedawców detalicznych. W obszarze tym przewidziano siedem **szczegółowych działań strategicznych**:

- inicjatywy mające na celu poprawę **sieci ładu korporacyjnego**, w tym zobowiązanie przemysłu spożywczego do włączenia zrównoważoności do strategii przedsiębiorstw;
- unijny kodeks i ramy monitorowania **odpowiedzialnego prowadzenia działalności gospodarczej i marketingu** w łańcuchu dostaw żywności;
- inicjatywy mające na celu stymulowanie **zmiany składu żywności przetworzonej**, w tym ustalenie **najwyższych dopuszczalnych poziomów niektórych składników odżywczych**;
- inicjatywy mające na celu ułatwienie przejścia na zdrowszą dietę, w tym określenie **profilów żywieniowych** w celu ograniczenia promocji żywności o wysokiej zawartości soli, cukru lub tłuszczu;
- wniosek dotyczący zmiany **przepisów UE dotyczących materiałów przeznaczonych do kontaktu z żywnością** w celu zwiększenia bezpieczeństwa żywności i zdrowia publicznego, wspierania stosowania zrównoważonych opakowań i przyczynienia się do ograniczenia marnotrawienia żywności;
- wniosek dotyczący zmiany unijnych **norm handlowych** w celu zapewnienia absorpcji i podaży zrównoważonych produktów rolnych oraz wzmocnienia roli

kryteriów zrównoważoności z uwzględnieniem wpływu tych norm na straty i marnotrawienie żywności;

- wdrożenie planu działania w zakresie zwalczania fałszowania żywności, aby zapewnić równe warunki działania podmiotom gospodarczym, i wzmocnienie uprawnień kontrolnych, w tym poprzez rozważenie wzmocnionego wykorzystywania zdolności dochodzeniowych Europejskiego Urzędu ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych.

D. Cel dotyczący konsumpcji żywności: promowanie zrównoważonej konsumpcji żywności, ułatwianie przejścia na zdrową, zrównoważoną dietę

Cel ten jest ukierunkowany na konsumentów i obejmuje jeden cel pośredni: odwrócenie wzrostu wskaźników nadwagi i otyłości w całej UE do 2030 r. Obejmuje on cztery działania strategiczne, które służą stworzeniu **polityki informacji na temat żywności**, aby dać konsumentom możliwość podejmowania zrównoważonych wyborów żywieniowych:

- **opracowanie ram zrównoważonego etykietowania żywności** z pojedynczym logo zrównoważonej żywności, które obejmowałoby żywieniowy, środowiskowy, klimatyczny i społeczny wymiar produktów spożywczych. Aby osiągnąć ten cel, określono kilka kluczowych działań:
  - zharmonizowanie **obowiązkowego etykietowania dotyczącego wartości odżywczej na przodzie opakowania**, aby umożliwić konsumentom dokonywanie świadomych wyborów żywieniowych;
  - wymóg **wskazywania miejsca pochodzenia** w odniesieniu do niektórych produktów spożywczych (np. mleka oraz mleka i mięsa, gdy są wykorzystywane jako składniki);
  - określenie najlepszego sposobu ustalania **minimalnych obowiązkowych kryteriów dotyczących zrównoważonych zamówień na żywność** w celu promowania zdrowej i zrównoważonej diety, w tym produktów ekologicznych, w szkołach i instytucjach publicznych.

E. Cel dotyczący zapobiegania stratom żywności i marnotrawieniu żywności: ograniczenie strat żywności i marnotrawienia żywności

Cel ten obejmuje dwa działania strategiczne:

- wniosek dotyczący **celów na szczeblu UE w zakresie ograniczania marnotrawienia żywności**: Komisja Europejska określi poziom odniesienia i zaproponuje prawnie wiążące cele w zakresie ograniczenia marnotrawienia żywności;
- wniosek dotyczący zmiany **unijnych przepisów dotyczących oznaczeń dat** (terminu przydatności do spożycia „spożyć przed” i daty minimalnej trwałości „najlepiej spożyć przed”).

POSTĘPY I PODJĘTE DZIAŁANIA

Wstępna ocena skutków inicjatywy dotyczącej stworzenia ram zrównoważonego systemu żywnościowego została udostępniona w celu uzyskania informacji zwrotnych od społeczeństwa w okresie od 28 września 2021 r. do 26 października 2021 r. Otwarte konsultacje publiczne w sprawie tej inicjatywy zostały następnie opublikowane 28 kwietnia 2022 r.

Ocena adekwatności (ewaluacja) unijnych przepisów dotyczących dobrostanu zwierząt utrzymywanych w warunkach fermowych zakończyła się we wrześniu 2022 r. po opublikowaniu przez Komisję Europejską w lipcu 2021 r. planu działania związanego z wstępną oceną skutków i przeprowadzenia konsultacji publicznych w styczniu 2022 r. Komisja zwróciła się do Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności o przygotowanie opinii naukowych na temat dobrostanu zwierząt.

ZWIĄZEK MIĘDZY STRATEGIĄ „OD POLA DO STOŁU” A PLANEM STRATEGICZNYM WPR

Działania strategiczne w ramach strategii „Od pola do stołu” wiążą się z dodatkowymi ograniczeniami praktyk rolniczych, ponieważ mają na celu ograniczenie stosowania pestycydów chemicznych, nawozów i antybiotyków, poprawę standardów w zakresie dobrostanu zwierząt i regulację marnotrawienia żywności. Te nowe elementy, które obejmują zarówno ograniczenia, jak i zachęty, znacznie różnią się od obowiązującej WPR. Komisja Europejska powinna zatem wykorzystać działania strategiczne w ramach strategii „Od pola do stołu” do aktualizacji narzędzi WPR i zwiększenia roli sektora rolnego w osiąganiu sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego dla środowiska unijnego łańcucha rolno-spożywczego.

W drodze reformy WPR wprowadzono nowy szczebel decyzyjny, na który wpływ mają Europejski Zielony Ład i strategia „Od pola do stołu”. Zapewnia to zintegrowane podejście i stwarza silniejsze powiązania między WPR a innymi istotnymi strategiami w sektorze rolno-spożywczym. Wynikiem tych działań jest wielopoziomowa WPR na okres po 2020 r. Nowy model realizacji WPR i krajowe plany strategiczne powinny umożliwić państwom członkowskim opracowanie dostosowanych do potrzeb i bardziej ukierunkowanych na wyniki środków dla sektora rolnego służących wdrożeniu priorytetów politycznych Zielonego Ładu i strategii „Od pola do stołu”. Działanie 3 w ramach strategii „Od pola do stołu” jest potwierdzeniem, że plany strategiczne WPR mają odegrać kluczową rolę w uczynieniu z Europy pierwszego na świecie kontynentu neutralnego dla klimatu do 2050 r. oraz w budowaniu sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego dla środowiska unijnego łańcucha rolno-spożywczego.

ROLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

11 grudnia 2019 r. Komisja Europejska opublikowała komunikat w sprawie Europejskiego Zielonego Ładu. Miesiąc później Parlament Europejski przyjął rezolucję, w której z zadowoleniem poparł nową inicjatywę. 20 maja 2020 r. Komisja Europejska przedstawiła komunikat zatytułowany „Strategia „od pola do stołu” na rzecz

sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego dla środowiska systemu żywnościowego”, a Parlament Europejski przyjął rezolucję w sprawie tej strategii 20 października 2021 r.

Vera Milicevic / François Nègre
10/2023

